— Ні, про це з ними й мови не заводь,— сказав Генрі, що стояв на балконі з перекинутою через руку серветкою і попивав бургундське, яким я його почастував.— А хоч і скажи їм, то однаково не повірять. Але це правда. Коли вони без одежі, жодна їх не розрізнить.

— Хто не повірить і у віщо? — запитав я.

Генрі мав чудну звичку міркувати з приводу власних невисловлених думок, що надавало його мові досить загадкового характеру.

Щойно перед цим ми балакали про те, чи сардинки краще годяться для закуски, чи перед печенею. Отож тепер мені було невтямки, чому сардинки на відміну від інших риб такі недовірливі, і я намагався уявити одежу, що личила б трохи важкуватій сардинячій статурі. Генрі поставив свій келих і спробував пояснити мені, в чому річ.

— Це я про жінок. Вони нізащо не відрізнять одне голе немовля від іншого. Моя сестра нянькою служить, то вона може вам підтвердити, коли ви хочете, що до тримісячного віку вони всі геть однаковісінькі. Звісно, можна розрізнити хлопчика й дівчинку або християнське дитя й чорношкіре бісеня. Але шкода навіть гадки, що як вони голі, то хтось може з певністю сказати, що ось це, мовляв, Сміт, а он то — Джонс. Роздягніть їх, загорніть у простирало й поміняйте місцями — і я ладен битись об заклад, що ви нізащо в світі не розрізните їх.

Щодо мене особисто, то я охоче погодився з Генрі, однак зауважив, що мати цього самого малого Джонса чи там Сміта, певно, має якусь прикмету, щоб розпізнати свою дитину.

— Аякже, це вони вам і самі скажуть,— заперечив Генрі.— Звісно, я не маю на думці тих випадків, коли в дитини якась родимка або косе око. Але якщо говорити взагалі про немовлят, то вони всі такі схожі між собою, як сардинки того самого розміру. Ось я знаю випадок, коли одна

дурна нянька в готелі переплутала двох немовлят, і матері досі не певні, чи в кожної з них своя дитина.

— То ви гадаєте,— сказав я,— що не було зовсім ніякого способу розрізнити немовлят?

— Та нехай би тобі хоч блоха одного вкусила, а то й такої різниці не було,— відповів Генрі.— Вони мали однакові гулі, однакові подряпини, і народились мало не в той самий день, і на зріст, і вагою були такі самі. В одного батько був білявий і високий, а в другого — чорнявий і низенький. Жінка білявого була невеличка брюнетка, а в чорнявого — рослава блондинка.

Цілий тиждень вони по десятку разів на день мінялися немовлятами і галасували так, що аж похрипли. Кожна була певна, що вона матір того, котрий саме мовчав, коли ж він зчиняв крик, вона зразу проймалася певністю, що це не її дитя. Тоді вони зійшлися на тому, що нехай усе вирішує інстинкт немовлят. Але ті, коли наїдались, не звертали на них ніякої уваги, а зголоднівши, кожне неодмінно просилося до тієї матері, в котрої було на руках друге. Жінки вирішили нарешті, що з часом усе з'ясується саме собою.

Відтоді минуло вже три роки, і, можливо, згодом діло з'ясується, бо стане видно, яке дитя на кого схоже. Але хоч би там що казали, а я певен: до тримісячного віку їх ніяк не розрізниш.

Генрі змовк і задивився в задумі на далекий Маттергорн, осяяний рожевим відблиском вечірньої заграви.

Він був не чужий поезії — така риса часто властива кухарям та кельнерам. Мені здається, що повсякчасне перебування серед смачних і теплих наїдків розвиває ніжні почуття. В усякому разі, найсентиментальнішою людиною, яка будь-коли траплялась мені в житті, був один ковбасник із Фаррінгтон-род. Рано вранці він міг мати

стриманий і діловий вигляд, та коли з ножем і виделкою в руках він чаклував над казаном із сосисками або над гороховим пудингом, перший-ліпший волоцюга міг розчулити його зовсім неймовірною байкою.

— Проте найдивовижніша історія з немовлям сталась в Уоріку, в роковини коронації королеви Вікторії,— трохи перегодом озвався Генрі знову, все дивлячись на засніжені вершини гір.— Цього я повік не забуду.

— А це пристойна історія? — запитав я.— Мені годиться її вислухати?

Подумавши, Генрі вирішив, що ця історія мені не завадить, і почав розповідати.

— Він приїхав у омнібусі з поїзда чотири п'ятдесят дві. При ньому була валізка й великий кошик, як я гадав, з білизною. Коридорного до кошика він не підпустив, а сам потяг його в номер. Ніс він його попереду себе і дорогою встиг кілька разів забити пальці об стіну. На повороті сходів він послизнувся й добряче вдарився головою об поруччя, але кошика не випустив з рук, тільки лайнувся і рушив далі. Я бачив, що він знервований і чимось збентежений, але в готелі на таке не зважаєш. Якщо людина за кимось женеться або за нею хтось женеться, то де ж їй і зупинитись, як не в готелі. Аби лиш по ній не видно було, що вона втече не розрахувавшись, а решта байдуже.

Однак цей чоловік зацікавив мене своєю молодістю й невинним лицем. До того ще мені було там нуднувато після тих місць, де я працював раніше. Бачте, коли цілих три місяці обслуговуєш самих лише безталанних комівояжерів та ніжні парочки з путівниками, хоч-не-хоч зрадієш абичому, тільки щоб воно обіцяло розвагу.

Ввійшовши за новим постояльцем до його номера, я поцікавився, чи не потрібно йому чого. Він, полегшено передихнувши, поставив кошик на ліжко, скинув капелюха, витер лоба й тільки тоді обернувся до мене.

— Ви одружені? — запитав він.

Хоч це й дивна річ — ні сіло ні впало запитувати таке в служника,— я, однак, не стривожився: адже питала не жінка.

— Та як вам сказати,— відповідаю,— не зовсім.— Я тоді був тільки заручений, та й то не з тією, з якою потім побрався.— Але це нічого, якщо вам треба поради...

— Ні-ні, я не до того,— не дав він мені докінчити.— Тільки, прошу вас, не смійтеся. Якби ви були одружені, ви б краще мене зрозуміли. Є тут у вас тямущі жінки?

— Жінки в нас є,— відповідаю йому.— Але чи тямущі — то це як з якого боку. Звичайні жінки. Вам покликати покоївку?

— Так, так,— зрадів він.— Ні, стривайте, спершу розкриємо.

Він почав розплутувати шворку на кошику, потім кинув її і тихенько засміявся.

— Ні,— каже,— відкривайте ви! Тільки обережніш — на вас чекає несподіванка.

Я не вельми полюбляю несподіванки, бо з досвіду знаю, що здебільшого вони бувають не дуже приємні.

— А що там усередині? — поцікавився я.

— Побачите, коли розв'яжете,— воно не кусається.— І знов сміється.

Ну, нехай, гадаю собі, ризикну, на вигляд ти наче не підозрілий тип. Але потім мені спало на думку щось таке, що я аж завмер зі шворкою в руках.

— А там,— питаю,— не труп?

Він раптом побілів як стіна і схопився за поличку над каміном.

— Боже мій, ви так не жартуйте! — каже мені.— Я про це й не подумав. Розв'язуйте швидше!

— Гадаю, сер, що краще було б вам це зробити самому,— відказую я. Вся ця історія раптом здалась мені дуже непевною.

— Я не можу,— каже він,— після цих ваших слів... Мене аж колотить. Розв'язуйте швидше й скажіть, чи все гаразд.

Цікавість перемогла. Я розв'язав шворку, підняв покришку й заглянув у кошик. Чоловік стояв, одвернувшись убік.

— Все гаразд? Живий? — питає він.

— Живісінький,— відказую.

— І дихає?

— Кепський у вас слух, сер, коли ви не чуєте, як він дихає.

І справді, та істота в кошику сопла так гучно, що чути було й па вулиці. Чоловік прислухався, і йому відлягло від серця.

— Слава тобі, господи! — Він з полегкістю зітхнув і важко впав у крісло біля каміна.— Я про це й не подумав: адже його цілу годину трясло в кошику, і він запросто міг задихнутися під ковдрою... Ні, тепер ніколи не робитиму таких дурних витівок!

— Ви, певне, його любите,— поцікавився я.

Він зиркнув на мене.

— Люблю? Таж це мій син! — І знову зайшовся сміхом.

— О! — вигукнув я.— В такому разі я маю честь говорити з містером Костером Кінгом?

— Костером Кінгом? Моє прізвище Мілберрі...

— А ось же на кошику наліплено, що батько цієї істоти Костер Кінг від Зірки, а мати Дженні Діне від Диявола Дарбі.

Він пильно подивився на мене й хутко поставив між нами стільця. Тепер надійшла його черга подумати, що він розмовляє з божевільним. Але потім йому здалося, що я не дуже небезпечний, і, підійшовши ближче, він заглянув у кошик. І враз у нього вихопився нелюдський зойк. Він стояв по один бік кошика, я — по другий. Крик розбудив собаку: він підвівся, сів і усміхнувся спершу одному з нас, тоді другому. Це був цуцик місяців дев'яти, чистопородний бульдог.

— Моє дитя! — верещав чоловік, аж очі в нього мало не рогом лізли. — Це не моє дитя! Що сталося? Я божеволію?

— Та начебто,— кажу йому.— Не хвилюйтеся і скажіть, що ж ви сподівалися побачити.

— Моє дbтя! — кричав він.— Єдине моє дитя, мою дитину!

— Ви хочете сказати — справжню дитину? — допитувався я.— Людське дитя? — Дехто так по-чудному говорить про своїх собак, що відразу й не второпаєш.

— Та вже ж,— стогнав чоловік.— Найпрекрасніше дитя на світі, в неділю йому минуло тринадцять тижнів. Учора в нього прорізався перший зуб.

Він аж нетямився, коли кидав погляд на собачу морду. Раз він рвонувся до кошика задушити собаку — мені насилу пощастило врятувати бідолашну тварину.

— Хіба воно винне? — доводив я.— їй-бо, йому прикро не менше, як вам. Це хтось пожартував з вами — вийняв дитину й посадив собаку, якщо взагалі тут коли-небудь була дитина.

— Що ви хочете цим сказати?

— А те,— кажу,— що ви вже даруйте мені, сер, але люди, які возять дітей у собачих кошиках,— вони трохи не сповна... Ви звідки їдете?

— З Бенбері,— каже він.— Мене там добре знають.

— Звісно, знають,— я йому.— Ви, либонь, із тих молодиків, що їх усюди добре знають.

— Я — містер Мілберрі, бакалійник з Гай-стріт.

— Але тоді чого вас принесло сюди з собакою?

— Ет, дайте мені спокій! — вигукнув він.— Я ж кажу вам, що не знаю. Моя жінка приїхала сюди доглядати хвору матір, і в кожному листі вона пише, що скучила за своїм Еріком...

— У неї розвинений материнський інстинкт,— зауважив я.— За це можна похвалити.

— Я сьогодні рано звільнився,— провадив він далі,— отож взяв дитя з собою, щоб зробити їй приємність. Матір вона не може надовго покинути, а я не можу піти туди, бо теща мене не терпить. Я й вирішив спинитися тут, а Міллі, цебто дружина, прийде, коли буде нагода. Я хотів, щоб це була їй несподіванка...

— І справді буде несподіванка,— докинув я.

— Не жартуйте! Мені зараз не до жартів. Я можу образити вас!

Він мав слушність. Хоча становище й було комічне, сміятись тут не годилося.

— Але навіщо ж ви поклали його в собачий кошик? — запитав я.

Містер Мілберрі відповів дратливо:

— Це ніякий не собачий кошик. Це кошик для пікніків. Я не наважився нести дитину на руках, щоб не глузували з мене хлопчаки на вулиці. А спати наш малий мастак, тож я й подумав, що як улаштую йому тут м'яке й затишне кубельце, він проспить собі всю дорогу. Я взяв його з собою і ні хвильки не спускав з колін. Тут без нечистої сили не обійшлося! Це все дияволові витівки, от що я вам скажу.

— Дурниця,— відказав я.— Пояснити це все можна, треба тільки пометикувати. Ви певні, що це той самий кошик, у який ви поклали дитину?

Містер Мілберрі трохи заспокоївся; підвівшись, він уважно оглянув кошик:

— Дуже схожий. Але я не можу заприсягтися, що він мій.

— Ви сказали, що не випускали його з рук. Це правда?

— Правда,— підтвердив він.— Кошик увесь час був у мене на колінах...

— Але це безглуздя... Звісно, якщо тільки не ви самі поклали в нього собаку замість дитини. Ні, ви спробуйте спокійно все пригадати,— я ж не ваша дружина, я хочу вам допомогти. Може, ви все-таки відходили від нього. Я нічого не матиму проти.

Він задумався і раптом увесь прояснів:

— Їй-богу, ви вгадали! Я на одну секунду залишав кошик на платформі в Бенбері, коли бігав купити газету!

— Оце тепер ви говорите, як розумна людина. І... стривайте-но, якщо я не помиляюся, завтра перший день собачої виставки в Бірмінгемі?

— Здається, й справді...

— Ну, тепер ми вже близько від мети,— сказав я.— Безперечно, цього собаку, запакованого в кошик, подібний до вашого, везли у Бірмінгем. Оце так собача опинилось у вас, а ваше немовля у його власника. І хто його зна, котрий із вас дужче шаліє. Він, мабуть, гадає, що це зумисне йому підкинуто.

Містер Мілберрі прихилився головою до спинки ліжка і застогнав.

— Зараз прийде Міллі,— белькотів він,— і я муситиму їй сказати, що наша дитина помилково потрапила на собачу виставку! У мене не вистачить на це духу, ні-ні!

— Їдьте в Бірмінгем і спробуйте її відшукати. Ви встигнете на п'яту сорок п'ять і до восьмої повернетесь.

— Поїдьмо разом! — попрохав він.— Ви добра людина, поїдьте зі мною. Я сам просто не можу їхати...

Він казав правду. Його б задавила перша коняка на дорозі.

— Гаразд,— погодився я.— Якщо хазяїн не буде заперечувати...

— Ні, він не буде... Він не може...— заламуючи руки, бурмотів містер Мілберрі.— Скажіть йому, що від цього залежить щастя людського життя. Скажіть йому...

— Я йому скажу, що від цього залежатиме півсоверена для його кишені. Це його швидше переконає.

Так і вийшло, і за двадцять хвилин ми втрьох — я, містер Мілберрі й собача в кошику — вже їхали у вагоні третього класу до Бірмінгема.

Аж тоді я зрозумів, яке важке діло чекає на нас. Припустімо, що й справді цуцика везли в Бірмінгем на виставку. Припустімо навіть, що хтось бачив, як чоловік з кошиком, відповідним до нашого опису, виходив з поїзда о п'ятій тринадцять. Але що далі? Хіба перепитувати всіх візників у місті? І знов-таки — на той час, коли ми .знайдемо дитину, чи варто буде її ще розпаковувати? Однак про свої сумніви я вирішив помовчати. Бідний батько й так уже доволі підупав духом. Я навіть силкувався трохи його розважати. І коли він удвадцяте спитав, чи побачить ще бодай раз своє дитя, я гостро урвав його:

— Е, годі вам верзти дурниці. Надивитеся ще на свій скарб. Діти так легко не губляться. Це тільки в театрі буває, що комусь там потрібна чужа дитина. Свого часу я знав усіляких мерзотників, але чужих дітей можна було довірити будь-кому з них. І не думайте, що ви її загубите. Повірте мені: хоч би до кого вона потрапила, ця людина не матиме спокою, поки не поверне її законному власникові.

Такі мої слова дуже його підбадьорювали, і коли ми доїхали до Бірмінгема, настрій у нього помітно покращав. Ми звернулись до начальника станції, і той опитав носіїв, що були на платформі під час прибуття поїзда о п'ятій тринадцять. Усі в один голос заявили, що не бачили пасажира з таким кошиком. Начальник станції, сам батько родини, дізнавшись, у чому справа, телеграфував у Бенбері. Касир Бенбері пам'ятав лише трьох чоловік, які брали квитки на цей поїзд. Один з них був містер Джесап, місцевий торговець зерном; другий — невідомий, їхав до Вулвергемптона; а третій — сам містер Мілберрі. Становище здавалося вже безнадійним, коли це виручив якийсь хлопчисько-газетяр.

— Я бачив одну стару даму,— заявив він.— Вона наймала візника і несла точнісінько такого кошика.

Містер Мілберрі мало не кинувся хлопцеві на шию. Разом з ним ми подались до візників. Старі дами з собачими кошиками не губляться так, як голки; отож ми встановили, що вона поїхала до одного недорогого готелю на Астон-род. Решту деталей я дізнався від покоївки з готелю. Власниця собаки пережила не менш прикрі хвилини, аніж батько немовляти. Передусім — кошик не вліз у кеб, і довелося поставити його нагорі. Стара дама страшенно тривожилась, бо йшов дощ, і наполягла, щоб візник накрив кошик фартухом. Знімаючи кошика згори, його впустили на брук, дитина прокинулась і зчинила відчайдушний репет.

— Господи, пані, що це? — перелякано вигукнула покоївка.— Немовля?!

— Еге ж, серденько, це немовлятко моє,— відповіла дама, певно, маючи охоту пожартувати.— Гадаю, бідолашка жива й ціла.

Коли стара дама найняла номер, туди внесли кошик і поставили на килимку перед каміном. Господиня за допомогою покоївки почала його розв'язувати. Тепер дитина верещала вже безперестану, аж заходилася від крику.

— Любеньке моє,— приказувала дама, розплутуючи мотузку.— Не плач, твоя матуся хутенько тебе розв'яже. Розкрийте мій саквояж і дістаньте пляшку молока та кілька собачих сухариків,— звернулася вона до покоївки.

— Собачих? — здивувалась та.

— Еге ж,— засміялася стара жінка.— Моє немовлятко любить собачі сухарики.

Покоївка відвернулася, щоб дістати харчі, і раптом почула позад себе глухий стук; коли обертається — бачить, що поштива дама непритомна простяглась на підлозі. Дитинча, сидячи в кошику, репетувало на все горло. Вкрай розгублена, покоївка тицьнула йому собачий сухар, а тоді заходилась давати раду старій дамі. За хвилину та розплющила очі й озирнулась довкола. Немовля заспокоїлось і, прицмокуючи, смоктало сухар. Дама кинула погляд на дитинча й припала обличчям до грудей дівчині.

— Що це? — здушеним голосом запитала вона.— Ось це, в кошику?

— Дитина, пані,— відповіла покоївка.

— Ви певні, що це не собака? Подивіться ще раз,— наполягала стара дама.

Служниця почувала себе не зовсім певно: їй стало страшнувато, що нікого нема поблизу.

— Хіба ж я не розберу, де дитина, а де собака? — сказала вона.— Це людське дитя, пані.

Стара дама жалібно запхикала.

— Це,— каже,— мені спокута. Я розмовляла з собакою як з людиною, і тепер оце мені наслано покару...

— А що, власне, сталося? — спитала покоївка; її вже діймала цікавість, та й не диво.

— Я сама не знаю,—заявила стара, підводячись на підлозі.— Дві години тому, якщо тільки це був не сон, я виїхала з Фартінго з однорічним бульдогом у кошику. А тепер ви самі бачите, що в ньому.

— Я щось такого не чувала, щоб чари обертали бульдогів на дітей,— промовила покоївка.

— Я теж не знаю, як це робиться,— каже стара.— Та це й байдуже. Я одне знаю: з дому я виїхала з бульдогом, а тепер ось у віщо він перекинувся!

— Це хтось поклав його сюди,— сказала покоївка.— Хтось, кому треба було здихатись дитини, собаку вийняв, а оце поклав.

— І на це треба було неабиякої спритності,— мовила стара дама.— Я випустила кошика з рук хвилин на п'ять, не більше — поки пила чай у Бенбері...

— Це ж тоді вони й устигли впоратись,— висловила здогад покоївка. — Але ж і моторні!

У старої дами знову прокинувся страх, і вона схопилась на ноги.

— А я ж у якому становищі опинилась! Незаміжня жінка, піде поголос... Жах, та й годі!

— А дитина гарненька,— зауважує покоївка.

— Хочете її взяти собі?

Проте покоївка відмовилась. Стара панна сіла й поринула в задуму, але що довше вона думала, то більше губилась. Покоївка потім твердила, що якби ще трохи це затяглося, стара б з'їхала з глузду. Служника, який доповів, що добродій з бульдогом питає про дитину, вона схопила в обійми й поцілувала.

Ми негайно сіли на поворотний поїзд і встигли прибути до готелю за десять хвилин перед приходом матері, яка нічого й не підозрювала.

Мілберрі всю дорогу не випускав дитини з рук. Кошика він віддав мені, та ще й прикинув півсоверена, взявши з мене обіцянку мовчати. І я чесно додержав слова.

Гадаю, що й він теж не вибовкав нічого — своїй жінці тобто,— хіба що вже геть нічого не тямив.